

Yeşil Teknik

Cenk Durmuşkahya
cdkahya@hotmail.com

Doğal Klimalı Evler

Temmuz ve Ağustos ayları, ülkemizin en sıcak ayları olarak kabul ediliyor. Bir çoğumuz bu aylarda izine çıkarak kendimizi serinletmek, şehirlerin boğucu sıcağından kurtulmak veya bir deniz kıyısına atmak için çabalyoruz. Yapılan istatistiklere göre de son yıllarda en çok klima temmuz ayında satılıyor. O halde klimalar icat edilmemiş olsaydı acaba bugün sıcaklara nasıl tahammül ederdik? Bu ay ki konumuzda, eski dönemlerde kullanılan doğal klimalı evlerin nasıl yapıldığını inceleyelim.

Sıcaklık, canlıların yaşamlarını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmeleri için gerekli en önemli faktörlerden birisi. Ancak sıcaklık faktörü tüm canlılar üzerinde iki yönlü olarak etkili oluyor. Örneğin her canlının yaşayabilmesi için optimum sıcaklık koşulları adı verilen bir sıcaklık aralığı mevcut. Buna göre insanların -20 ile +30 °C derece arasında normal yaşamsal faaliyetlerini sürdürebiliyorlar. İnsanların yaşayabilecekleri ekstrem sıcaklıklar ise -40 ile +50 °C arasında değişiyor. Bu değerler aşıldığında ise bir çok canlı olduğu gibi insan yaşamı da tehlikeye giriyor. Dünyada yaşayan canlı türleri arasında insanoğlu sıcaklık toleransı bakımından en başarılı tür. Çünkü bitki ve hayvan türlerinin hemen hemen hiçbirisi sıcaklık için bu kadar geniş bir toleransa sahip değil. İnsanların çok düşük ve çok yüksek sıcaklıklara tahammül edebilme özelliği ise, kendisini çeşitli yollar ile koruyabilmesinden kaynaklanıyor. Eğer bizler kendimizi sıcaktan veya soğuktan korumayı başaramasaydık bugün hala göçen kuşlar gibi yazın serin, kışın ise sıcak yerlere göç etmeye devam ediyor olabilirdik.

Çağımızda geniş bir coğrafyada yaşayabilmemizi sağlayan çeşitli ısıtıcılar ve soğutucular, teknolojinin sayesinde günden güne gelişiyor. Bugün, yapılan bilimsel çalışmalar sonucunda üretilen astronot elbiseleri ile yüzlerce derecelik sıcağa ve soğuğa karşı konulabiliyor. Evlerimizde ise önceleri sadece soğutucu olarak kullandığımız klimalar şimdilerde hem soğutucu hem de ısıtıcı özelliği kazanması nedeniyle gittikçe yaygınlaşıyor.

Günümüzden binlerce yıl öncesinde insanların sıcaktan ve soğuktan korumak için yine yeşil bir teknik kullanılıyordu. Bugün ise bu özel tekniğe ekolojik mimari adı veriliyor. Bu tekniğe göre yapılan evler, bugün en sıcak bölgelerde bile sıcaktan ve soğuktan kendilerini koruyabiliyorlar. Ekolojik mimariye göre dikkat edilecek en önemli noktalar ise, evin yapılacağı konum ile yapım sırasında kullanılan malzeme.

Bugün yazın kavru lan ve kışın ise ısıtmak için küçük bir servet ödediğimiz evler yerine daha yaşanabilir bir ev yapmak aslında düşünüldüğü kadar zor değil. Yapacak olduğumuz evin yeri ve konumu çok önemli. Çevremizde bulunan eski yerleşimleri incelediğimizde, onların bugünkü düz alanların aksine, hep yamaçlarda yapıldığını görürüz. Bunun sebebi, kış aylarında soğuk hava kütlesi-

nin, yaz aylarındaysa sıcak hava kütlesinin çukur ve düz alanlarda toplanmasından kaynaklanıyor. Eğer eski insanlar gibi şehirlerimizi düz ovalar yerine yamaçlarda kurmuş olsaydık, rüzgarlar nedeniyle yaşadığımız alanlarda devamlı bir hava akımı olacağı için çok sıcak ve çok soğuk iklim şartlarında bile evimiz daha serin ve ılık olacaktı. Evlerin yeri ile ilgili ikinci önemli noktaysa bakı. Günümüzde evlerimizi inşa ederken yaptığımız en büyük hatalardan birisi de evin bakışı. Çünkü bizler şimdilerde evlerimizi ışığın ve rüzgarın geliş yönünü dikkate almadan genellikle manzara yönünde yapıyoruz. Böylece yakınında bulunduğu denizi, ormanı veya doğal bir güzelliği görmek için kapı ve pencerelerimizi bazen soğuk havanın geldiği kuzey yönünde bile yapabiliyoruz. Böylece evimiz kış aylarında soğuk oluyor ve onu ısıtmamız güçleşiyor. Evlerin konumunun iyi ayarlanması dışında ikinci bir özellikte evin kapı ve pencerelerin büyüklüğü. Öncelikle evimizin kapı ve pencerelerinin kuzeye bakmaması gerekiyor. Güneye bakan kapı ve pencereler bu yönden esen ılık rüzgarlar nedeniyle evin kışın ılık yazın ise serin olmasını sağlıyor. Pencerelerin büyüklüğü ve yerden yüksekliği de çok önemli. Özellikle pencerelerin boyutlarının küçük olması ve yerden yüksekliğinin gelen güneş ışınlarına göre ayarlanması gerekiyor. Özel bir yükseklikte yapılan pencereler, yaz aylarında dik açıyla gelen ışığın içeri girmesine engel olarak, kışın ise eğik gelen ışınların içeri girmesine imkan vererek ısınmayı sağlayabiliriz.

Evi yaparken kullanacağımız malzeme de oldukça önemli. Günümüzden 2000 yıl önce çimento olmadığı için, taşlar çamur ile birbirlerine yapıştırılıyordu. Bu yapıştırıcıyı kuvvetlendirmek içinse, çamurun içine keçi kılı ve yumurta ekleniyordu. Böylece elde edilen harç daha sağlam, daha uzun ömürlü ve yalıtım gücü daha yüksek oluyordu. Bugünse bu karışımın yerine çeşitli gözenekli maddeler kullanarak ısı yalıtımı ve dayanıklılık artırılıyor. Taştan yapılan evlerin bir avantajıysa taşın yazın serin olması ve kışın sıcak olması.

Doğal klimalı bir evi tamamlayan en önemli özellik, iyi düzenlenmiş bir bahçe. Evimizi kışın kuzeyden gelen soğuk rüzgarlardan korumamız için onun kuzey bölümüne herdem yeşil, yani yaprak dökmeyen çam, selvi, göknar, sedir gibi ağaçlar dikmemiz gerekiyor. Bu herdem yeşil ağaçlar evimizin arkasında bir bariyer görevi yaparak evi kışın kuzeyden esen soğuk rüzgarlara karşı koruyor. Evimizin güney kısmınaysa meşe, ceviz, incir, dut gibi yaprak döken ağaçlar dikerek yazın gelen kuvvetli ışınları keserek evimizin önünün gölge ve serin olmasını, kışın ise yapraklarını dökerek güneş ışınlarının eve ulaşmasını ve evin ısınmasını sağlayabiliriz.

Tüm bunlara ek olarak evlerimizin dış cephesini beyaza boyayarak yazın dik gelen ışınların yansıtılmasını sağlayarak daha serin kalmasını başarabiliriz.